

šfující ji z ručení ustanovení § 86 (1) 2 žel. dopr. ř., neboť pak nedostatečnost obalu poznámkou v nákladním listu uznána není, nejsou drahou požadována, což jest podmínkou použití zákonného tohoto předpisu. Železnice, nevyhověvši nutnému přezkoumání zboží a obalu, zanedbává sama ke své škodě péči dobrého obchodníka a musí toho nésti následky. Není předpisu, který by pro případ, že odesítel nakládá sám, připouštěl výjimku z uvedeného pravidla. Zůstane tedy i vůči dráze vada zevně znatelná vždy vadou zevně znatelnou, ať nakládání předsevzal odesílatel nebo ona sama. Správně tedy soud odvolací podle § 84 žel. dopr. ř. uznal, že ručení dráhy za úbytek zboží v tomto případě nastalo.

Čís. 1572.

Spořitelní vklady spadají pod nařízení ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n. V tom, že banka vyplatila po 26. únoru 1919 část vkladů v korunách československých, nelze shledati uznání povinnosti vyplatiti celé vklady v korunách československých.

(Rozh. ze dne 21. března 1922, Rv II 388/21.)

Žalobce domáhal se na žalované spořitelně, by mu vyplatila na vkladní knížku A a B 9.377 Kč 29 h, a na vkladní knížku C 5.000 Kč, tvrdě, že vkladních knížek nabyl koncem roku 1919 od osob, jež v době měnové rozluky byly cizozemci a bydlely v cizině. Žalovaná popírala pouze povinnost platiti v Kč, jsouc ochotna plniti v neokolkovaných korunách a tvrdíc, že nařízení ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n. se vztahuje i ku vkladům na spořitelní knížky. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: Jest rozřešiti otázku, zdali slovem »účty« v § 1 jest rozuměti také vklady spořitelní, jak tvrdí žalovaná, zdali tedy nařízení se vztahuje též na spořitelní vklady a nejen na konta. Poněvadž nařízení to bylo vydáno za účelem provedení rozluky od měny rak.-uhér. se všemi důsledky, nutno slovo »účty« v nařízení uvedené vykládati v nejširším slova smyslu tak, že jím jsou míněny veškeré pohledávky cizinců, při nejmenším však aspoň takové pohledávky cizinců, které v knihách dlužníka zapsány a v evidenci jsou, takže jejich denní stav dle knih lze zjistiti. Poněvadž v tomto případě se o takové pohledávky jedná a žalovaná sama jejich výši uznává, nutno slovem »účty« v nařízení rozuměti též vklady, o něž se zde jedná. Poněvadž dle § 1 nařízení výplaty z takových účtů nesmí se státi v bankovkách kolkovaných čsl., bylo žalobní žádost jako neodůvodněnou zamítnouti. Odvolací soud žalobě vyhověl. Důvody: I s právního stanoviska prvního soudce, totiž, že vládní nařízení ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n. se vztahuje také na vkladní knížky, nutno považovati zamítnutí žaloby ohledně 3.000 Kč, které byly po 26. únoru 1919 (dne 18. června 1919) na vkladní knížku A, dne 29. července 1919 na vkladní knížku B a dne 29. července 1919 na vkladní knížku C vždy po 1.000 Kč uloženy, za nesprávné. Dle citovaného nařízení mají se všechny transakce po 26. únoru 1919 provedené vyúčtovati a jsou splatny v československých korunách. Uvedené tři částky byly u spořitelny uloženy v korunách československých po 26. únoru 1919 a musí právě dle citovaného vládního nařízení býti vyplaceny v korunách

československých. Na tom nemůže ničeho měniti okolnost, že žalovaná spořitelna prý nedopatřením z každé z uvedených tří knížek po 26. únoru 1919, ale před novými vklady po 1000 K úhrnem 3000 K v československých bankovkách vyplatila, takže novými vklady byly prý napraveny jen dřívější omylné výplaty a znovu zřízen dřívější stav. Nové vklady mohly by se pokládati za vrácení dříve vyplacených částek pouze za souhlasu žalující strany, který není vůbec tvrzen a jehož nelze předpokládati. Žalované straně náležel by proto jenom nárok dle § 1431 obč. zák. na vrácení toho, co omylem bylo plněno, nárok ten však nemá v tomto případě, kde se omyl nevztahoval na povinnost k výplatě ani na výši pohledávky, nýbrž pouze na měnu, za předmět vrácení vyplacených peněz, jež zatím byly s penězi žalující strany smíseny, nýbrž jen navrácení toho, oč se žalující strana následkem omylu žalované spořitelny obohacila. Otázky, kolik činí toto obohacení, nebylo se ve sporu vůbec dotčeno, řešení její závisí na otázce, ve které měně měly částky býti placeny a v jakém poměru dotyčná měna byla v den výplaty ku valutě československé. Žalovaná spořitelna nemůže proto ani nárok dle § 1431 obč. zák., jí prý příslušející, s pozdějšími vklady 3000 K kompenzovati ani výplatu těchto později uložených 3000 Kč zadržovati. Odvolací soud je však tohoto názoru, že vládní nařízení ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n. »O zákazu výplat účtů před 26. únorem 1919 vzniklých« na vkladní knížky spořitelni vůbec nelze vztahovati. Dle § 6 obč. zák. nesmí se zákonu při jeho užívání přikládati jiný smysl, než který vyplývá z obvyklého významu užitých slov v jejich souvislosti a z jasné vůle zákonodárce. Nemohou proto slovem »účty« v citovaném vládním nařízení býti rozuměny pohledávky vůbec, a byla citovaným nařízením ze všeobecného pravidla § 6 zák. z 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., že závazky znějící na koruny rakousko-uherské, pokud jsou splatny v tuzemsku, musí se vypláceti v korunách československých v poměru 1 : 1, dále z předpisu § 33 obč. zák., že cizinci požívají v tuzemsku týchž práv jako tuzemci, stanovena jenom určitá výjimka, která právě pro svou výjimečnou povahu restriktivně vykládána býti musí. Zmocňovací zákon z 25. února 1919, čís. 84 sb. z. a n., na jehož základě bylo nařízení ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n. vydáno, nemluví sice o účtech v abstraktním slova smyslu, zmiňuje se však výslovně o účtech běžných a účtech žirových jako pojmech koordinovaných vkladními knížkám, poukázkám a bezúročným depositům, takže nemohou dle smyslu, v jakém zákonodárce zde slova »účty« užívá, býti v něm zahrnovány i vkladní knížky. Totéž plyne z obvyklého technického významu slova; neboť v obchodním a bankovním životě rozeznávají se přesně vklady na běžné účty a vkladní knížky, a mají i právní povahu částečně odchylnou. Instrukce centrály České eskontní a úvěrní banky v Praze z 30. dubna 1919, kterou žalobce předložil, jakož i zpráva právního oddělení Živnostenské banky v Praze z 30. listopadu 1920, předložená stranou žalovanou, souhlasí v tom, že v prvních měsících po vydání nařízení ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n. nerozšiřovala se jeho platnost právě vzhledem k užitému slovu »účty« na vkladní knížky. Dle předložených vyrozumění soupisového úřadu o přihlášených spořitelních vkladech, kterých se tento spor týká, nebyla žalovaná strana vyrozuměna, že se vládní nařízení ze dne 1. dubna 1919 na ně vztahuje. Jestliže při vyrozumění o dodatečných přihláškách

podobných vkladů v roce 1920 revisní odbor finančního ministerstva upozorňoval spořitelnu, že jednotlivé dodatečně přihlášené vklady citovanému vládnímu nařízení podléhají, lze to vysvětliti tím, že dodatečné uznání těchto vkladů bylo aktem liberality a mohlo býti proto vázáno na zvláštní podmínky. Nehledíc k tomu, že mínění revisního odboru ministerstva financí pro výklad zákona nemůže býti rozhodným, svědčí tento stav věci spíše pro restriktivní výklad citovaného nařízení, než-li pro výklad žalované strany. Ze všeobecnosti počátečního restriktivního výkladu nutno souditi, že odpovídá jeho doslovu i počátečnímu úmyslu vlády. Změna v nazírání, později nastalá, nemůže na oprávněnosti prvního výkladu ničeho změnit. Citované vládní nařízení nelze tedy na vkladní knížky vztahovati. Národohospodářské důvody, stranou žalovanou uváděné, a její zájem na věci vzhledem ku četným pohledávkám cizozemským mohou býti snad důvodem pro zásahnutí moci správní i zákonodárné, ale při nalézání práva nelze k nim přihlížeti. Žaloba se musí pokládati za oprávněnou a bylo jí vyhověti.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalované potud, že uznal ji povinnou zaplatiti na knížky A, B, C po 1.000 Kč s příslušnými úroky proti předložení knížek a udání hesla, jinak žalobu pro tentokrát zamítl.

Důvody:

Se vši rozhodností dlužno odmítnouti tvrzení dovolatelky, že soudové co do výkladu nařízení vlády ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n. jsou vázány názorem ministerstva financí a Nejvyššího správního soudu, po případě že se musí přizpůsobiti tomuto názoru, — i stačí odkázati dovolatelku v té příčině prostě na §§ 96 a 98 ústavní listiny. Pokud se tkne otázky, pro tento spor rozhodující, zda spořitelní vklady spadají pod nařízení ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n., nemůže se dovolací soud ovšem přidati k stanovisku soudu odvolacího, jenž odpověděl k této otázce záporně, nýbrž dospívá k názoru opačnému. V § 1 dotčeného nařízení, které — byvši vydáno na základě zmocňovacího zákona ze dne 25. února 1919, čís. 84 sb. z. a n. a zachováno v platnosti v § 6 odstavce druhý zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., — samo má mocí zákona, bylo stanoveno, že účty, jichž majitelé jsou na území bývalého Rakouska a Uherska mimo obvod československé republiky, dlužno uzařít k 26. únoru 1919 a výplaty z nich nesmějí se státi v kolikovaných bankovkách československých. Všeobecně jest známo, že v hlavních knihách spořitelen zřizuje se pro každého vkladatele zvláštní folium, ve kterém se ve způsobu účtu zapisují jednak vklady, jednak výplaty, pololetně se uzavírá účet, při čemž se připisují úroky ke kapitálu, a jistina takto zjištěná se převádí do příštího účetního období. Výpisem z tohoto účtu jest vkladní knížka nebo vkladní list. Nejde tu ovšem o seskupení pohledávek a protipohledávek, jako při běžných a kontokorentních účtech, ale zajisté o souhrn položek aktivních a pasivních a výpočet požadavku, vyplývajícího z jejich srovnání pro vkladatele. I tu jest tedy účet ve smyslu kupeckém, právnickém a technickém, na nějž se plně hodí znění zákona. Toto však jest v první řadě směrodatným (§ 6 obč. zák.), a jen tehdy lze se při výkladu zákona uchýliti k jiným pomůckám a pátrat po zákonodárcově úmyslu, když výraz zákonem užitý jest nejasný a jeho